

Nerudová, Zdeňka

Životní jubileum Martina Olivy

Studia archaeologica Brunensia. 2022, vol. 27, iss. 1, pp. 153-156

ISSN 1805-918X (print); ISSN 2336-4505 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/145220>

License: [CC BY-SA 4.0 International](#)

Access Date: 24. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Životní jubileum Martina Olivy

U příležitosti Martina jubilea byly méně vážně (autorka těchto řádků) i poněkud seriózněji (Petr Neruda) čtenářům přiblíženy některé jubilentovy osudy a také to, jak Martin Oliva ovlivnil některé své studenty. Protože jsem tehdy netušila, že zanedlouho budu psát jubilantovi zdravici další, „vystřílela“ jsem invenci a bohužel značně i potenciál některých solidnějších vzpomínek. Protože nechci plagiovat svůj vlastní text (dobře vím, jak je to hlídáno), budu se snažit napsat o Martinovi něco nového. Kdo by si však chtěl přečít původní znění, nechť si zapůjčí časopis *Pravěk*/2021.

Autorka těchto řádků se poprvé, tehdy ještě s pouhým „dr. Olivou“, setkala na výzkumu v Milovicích v roce 1988. To ještě netušila, že se jednou setkají v pozici pedagog–student, šéfpodřízený, kolegové... Vlastně velmi podobně, jako to kdysi bylo mezi Martinem a docentem Valochem. Po dlouhou dobu jsme se společně setkávali nejen v pracovnách Ústavu Anthropos, výzkumech, ale také na mnoha společenských akcích: oslavách a v případě Martina při degustacích vína. Přečkali jsme mnohé peripetie; příjemnější i horší, smutné či velmi nepříjemné. Život Martina, jak mnozí vědí, zformoval do osobité, někdy až hodně svérázné postavy, tu s lepšími, tu s horšími vlastnostmi. Své historiky s ním má snad každý, kdo se kdy dostal do jeho přítomnosti.

Doc. PhDr. Martin Oliva, Dr.Sc., se narodil 23. 8. 1951 v Brně. Převážnou část své profesní

kariéry spojil s Ústavem Anthropos Moravského zemského muzea, kam začal docházet ještě jako středoškolský student. Tehdy (sám technický antitalent, což nijak nezastírá) obdivoval zručnost preparátora Viléma Gebauera. Fanda do historie a archeologie se k vědě musel nejprve tvrdě propracovat přes výuční obor s maturitou (!) a dvouletou vojenskou službu. I z těchto prostředí má Martin spoustu historek a několik spíše zdraví škodlivých návodů, co sníst a vypít, aby se dalo prostřednictvím „náhlé zdravotní indispozice“ vyhnout nepopulárnímu vojenskému cvičení. Dvouletou vojenskou službu Martin využil ke studiu jazyků: francouzštiny, němčiny. Podle všeho nebyly učebnice úplně aktuální, takže na své první zahraniční stáži údajně vzбудil údiv kolegů používáním archaismů. (Jiný kolega se podobným způsobem učil řečtinu a měl konsternovat úředníka v jednom řeckém přístavu, když chtěl vědět, kdy vyplouvá příští galéra.)

To bych ale značně odbočila. Martin Oliva řádně vystudoval UJEP, jak byla Masarykova univerzita násilně přejmenována v letech 1960–1989. Již tehdy měl štěstí, jeden z jeho povrchových nálezů, radiolaritový pěstní klín z Karolína (publik. v *Archeologických rozhledech* 1979) je tak unikátní, že se souhrou zvláštních náhod dokonce dostal až na přebal informační brožury o jeskyni Petraloně v Řecku! Na stránkách předchůdce tohoto časopisu Martin Oliva příležitostně také zveřejňoval své příspěvky. Pravděpodobně nejčastěji ale publikoval na stránkách

Obr. 1. Martin Oliva v typickém postoji na lokalitě Arnhofen, při exkurzi HOG (foto: P. Neruda 2008)

Fig. 1. Martin Oliva during the HOG excursion in the site of Arnhofen in his typical attitude

Obr. 2. Martin Oliva s Antonínem Přichystalem před jeskyní Teufesbrücke (foto: P. Neruda 2007)

Fig. 2. Martin Oliva together with Antonín Přichystal in front of a Teufesbrücke cave

Časopisu Moravského muzea (AMM), jehož je dlouholetým šéfredaktorem. Nekonvenční příspěvek věnovaný úvahám o pracovních a sociálních aspektech pravěké broušené industrie (publikováno v AMM Sci soc. 1985) je inovativní ještě i dnes.

Pokud bych měla vyzdvihnout jubilentovy hlavní vědecké zájmy, jak je vidím já, byly by to gravettien, historie archeologie a pravěké doloování v Krumlovském lese. Kromě toho nesmíme zapomenout na souhrnné práce věnované paleolitu, mnohé z nich v české a anglické verzi (Civilizace moravského paleolitu a mezolitu, 2005; Umění moravského paleolitu, 2015; Encyklopedie paleolitu a mezolitu českých zemí, 2016), opominout nesmíme ani množství drobných příspěvků věnovaných dílčím lokalitám a nálezům (Archeologické rozhledy, Přehled výzkumů, AMM ad.).

Výzkum v Krumlovském lese Martin započal v době, kdy se současně zkoumala paleolitická stanice Vedrovice Ia; to bylo v roce 1994. Do úkrytu nedalekého lesa jsme se obvykle uchýlovali ve chvílích nejvyšší potřeby, když byla kukuřice na poli sklizená. Martin Oliva ovšem s daleko vyššími cíli. Jako vedoucí výzkumu rozdál základní pokyny, nechal nás kopat a odcházel bádát do lesa. Asi ani on sám tehdy netušil, kolik dalších let v Krumlovském lese strávíme nejprve při společných výzkumech (bylo to deset společných let) a kolik dalších on sám poté, co mu Nerudovi „zběhnou“ na jiné projekty (dalších šestnáct let).

Trefně Martina ve svých osobních vzpomínkách charakterizoval doc. K. Valoch. Snad se na mě Martin Oliva nebude zlobit, že je zde uvádím. Konečně – on sám je po určité cenzuře zveřejnil (viz AMM 2/2020). Já vypouštím jen dvě redakční poznámky:

Obr. 3. Martin Oliva spokojený a usměvavý na závěr odborné komise v Krumlovském lese (foto: M. Dočkalová 2004)

Fig. 3. Martin Oliva is satisfied and smiling at the end of the commission in the Krumlov Forest

„Martin Oliva je skutečně můj žák a těší mne, že i on to tak cítí. Začal k nám na oddělení chodit ještě jako učeň a myslím, že mám podíl na tom, že se přihlásil ke studiu. Vyrostl z něho svérázný odborník, jeho doktorská disertace je skutečné dílo. Jeho zaměření je historicko-filozofické, k přírodním vědám nemá valný vztah a – myslím – nesnaží se do nich proniknout. Spokojuje se s citacemi odborníků. Má schopnost pracovat s archívy a s literaturou a nyní se zapracoval do počítačových programů. Jeho práce jsou podrobné, bohaté na citace i starých pramenů, ze kterých vydobyl nejedno nové svědectví. Na jeho literární práce je spolehnutí, k interpretacím rád používá výkladů z oblasti duchovního života. Osvojil si mnoho moderní americké literatury, což mu umožňuje využívat mnohé, mnohdy

nekonvenční názory. Jako nedostatek se mi jeví, že terénní akce nechává nedokončené; co vypublikuje, to ho přestane zajímat (např. jeskynní malby v Mladči a Býčí skále by se měly sledovat dál, sběry na Karolínu, kde problém „acheulénu“ je otevřený, nedokončený výzkum aurignacienu v Milovicích, který byl nějakým amatérem „vybrakován“). Povahově je svérázný ale slušný, ale každý je nějaký; doufám, že chuť na dobré víno nepřeroste slušnou mírou.“

Tímto bych si dovolila ukončit svoji již druhou zdravici k sedmdesátinám doc. Martina Olivy. Slavit ve velkém prý jubilant mívá až za dalších deset let, tak mu popřejme, ať se oslavy dožije ve zdraví a plné síle!

Zdeňka Nerudová

Toto dílo lze užit v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.